

Жанрові формати екологічного Інтернет-дискурсу

Розвиток інформаційних технологій в ХХІ ст. дав могутній поштовх до формування інфосфери, головною ознакою якої є доступність інформації в будь-який час, в будь-якому місці земної кулі. Відповідно виникають і нові способи комунікації, що значно відрізняються від традиційних, результатом чого є перетворення мережі Інтернет з величезного сховища даних на потужний засіб спілкування, що нівелює часові, просторові, гендерні, соціальні та інші обмеження і стає невід'ємною частиною еволюції цивілізації, проникаючи в усі сфери нашого життя. Феномен Інтернету породив не лише нове комунікативне середовище, але й став об'єктом численних наукових розвідок, в тому числі й лінгвістичних. На даному етапі можна говорити про нове для лінгвістики поняття – Інтернет-дискурс, і про новий напрямок в лінгвістиці – Інтернет-лінгвістику.

Однак, сучасне суспільство характеризується не лише стрімким технологічним розвитком та підвищеною увагою науковців до проблем комунікації, але й конфліктною взаємодією людини з природою, нагнітанням глобальної екологічної кризи та необхідністю посилення заходів з охорони навколишнього середовища. Лінгвістика, намагаючись розв'язати ці проблеми з позицій дискурсивного підходу, досліджує роль мовних засобів у формуванні екологічної свідомості суспільства.

Екологічний дискурс реалізується не тільки в традиційних засобах комунікації, але й широко використовує можливості мережі Інтернет, тому актуальним в системі гуманітарних знань стає виділення та вивчення екологічного Інтернет-дискурсу. В нашому розумінні Інтернет-

дискурс – це комунікативне середовище, що створюється в мережі Інтернет електронними засобами передачі даних; немає часових, просторових, гендерних, расових тощо обмежень та здатне впливати на свідомість потенційного адресата з метою досягнення цілей адресанта.

Основними вимогами до організації побудови інформації в рамках Інтернет-дискурсу є чіткість розподілу текстового поля на певні сегменти та забезпечення внутрішніх зв'язків між ними. Такі зв'язки забезпечуються **гіпертекстом**, що є різновидом текстового документа, навігація між окремими частинами якого здійснюється за допомогою гіперпосилань [3: 8].

Глобальна зв'язність Інтернет-дискурсу характеризує його в цілому. Макроодиницею дослідження Інтернет-дискурсу вважають сайт, єдність якого як дискурсивної одиниці забезпечується наявністю таких складових: адресант, адресат, зміст, що відповідає призначенню сайту, мета його створення тощо. Одиницею нижчого рівня є окрема сторінка, що далі поділяється на сторінки ще нижчого рівня, а структура має радіально-ланцюжковий характер [1: 17-18].

Окрім того, Інтернет-дискурс як виду комунікації притаманні риси, що вирізняють його з поміж усіх інших видів дискурсу. До таких конститутивних ознак, слідом за О. М. Галичкіною, відносимо: 1) електронний сигнал як канал спілкування; 2) віртуальність; 3) дистантність, тобто віддаленість в просторі і в часі; 4) опосередкованість технічними засобами; 5) високий ступінь проникності, оскільки слухачем, співучасником або учасником Інтернет-дискурсу може стати будь-яка людина; 6) наявність гіпертексту; 7) креолізованість, тобто присутність в текстах буквених, образно-зорових та образно-слухових компонентів (картинки, аудіо- та відеовставки); 8) переважно статусну рівноправність учасників; 9) передачу емоцій, міміки, почуттів за допомогою "смайликів"; 10) комбінацію різних типів дискурсу; 11) специфічну етику [2: 6, 50-57].

Отже, структура Інтернет-дискурсу зумовлена його жанровою специфікою та характеризується гетерогенністю, а базовою

конститутивною ознакою, з якої витікають всі інші, є електронно-опосередкований канал комунікації.

Особливості Інтернет-комунікації, згадані вище, накладають свій відбиток на комунікацію екологічну.

Традиційно, в екологічному дискурсі з точки зору функціонально-стильової диференціації виділяються такі жанри:

- 1) науковий дискурс;
- 2) медійний дискурс;
- 3) художній дискурс;
- 4) релігійно-проповідницький дискурс.

В середині наукового екологічного дискурсу виділяють власне науковий (монографія, дисертація, доповідь), науково-навчальний (лекції, семінари, реферати, курсові роботи) та науково-популярний (книги, лекції, статті, есе). Медійний екологічний дискурс пов'язаний з громадсько-політичною сферою комунікації і обслуговує широку область суспільних відносин. Відповідно до традиційного підходу він поділяється на інформаційний (заметка, репортаж, інтерв'ю), аналітичний (бесіда, стаття, огляд) та художньо-публіцистичний (есе, памфлет, фельєтон). Художній екологічний дискурс реалізується в формі драми, поезії і прози. Релігійно-проповідницький екологічний дискурс являє собою сукупність усних і письмових текстів релігійного спілкування.

Екологічний Інтернет-дискурс відрізняється від свого традиційного відповідника кількома фундаментальними ознаками. Це зумовлено в першу чергу структурними та жанровими особливостями самого Інтернет-дискурсу, розглянутими вище. Специфічними є й жанри екологічного дискурсу, що побутує в Мережі. Так, беручи за основу такі критерії виділення мовленнєвих жанрів як комунікативна функція та тематична спрямованість, жанрову палітру екологічного Інтернет-дискурсу інвентаризуємо таким чином (*див. Табл. 1*):

Таблиця 1

Жанрові формати екологічного Інтернет-дискурсу

Критерій виділення	Жанр		Приклади
Комунікативна функція	інформативні	онлайн-енциклопедії екологічної тематики, веб-сторінки природоохоронних неурядових та урядових організацій, релігійні проповіді та веб-сайти релігійних організацій, що закликають до збереження довкілля	The Encyclopedia of Earth greenpeace.org greenfaith.org christianteens.about.com
	директивні	електронні дошки оголошень, екологічна реклама	http://peopleinaction.com/board/2/345.html
	фатичні	сайти екологічних новин, форуми, чати екологічної тематики,	Environmental News Network www.enn.com ecourls.com EnviroLink Forum http://www.change.org/
	презентаційні	соціальна мережа	

	розважальні	ігри онлайн, програмне забезпечення для смартфонів з іграми на екологічну тематику	Earth Hour Game Climate Mission 3D WWF TOGETHER (FREE IPAD APP)
Тематична спрямованість	науково-освітні та спеціально інформаційні	онлайн конференції та Інтернет-семінари на екологічну тематику, навчальні курси	http://www.conference-service.com/conferences/ecosystems.html http://ecospeakers.com/ http://www.webpages.uidaho.edu/ecologyonline/
	художні	поезія та проза, що висвітлює екологічну проблематику та описує природу	Popular Environmental Literature Books (goodreads.com) Green Poems (poem.hunter.com)

Слід зауважити, що деякі жанри можуть виконувати кілька комунікативних функцій. Так, наприклад, веб-сайти природоохоронних організацій переслідують не лише інформативні цілі, але й спонукають адресата до дії, презентують себе в Мережі, задовольняють потреби адресата у спілкуванні, а, іноді, і в розвагах.

Ще однією особливістю екологічного Інтернет-дискурсу є реалізація традиційних типів екологічного дискурсу в сфері Інтернет-комунікації.

Вважаємо, що екологічний Інтернет-дискурс характеризується інтердискурсивністю та поєднує в собі риси наукового, медійного, художнього, релігійно-проповідницького та побутового дискурсів. Особливої уваги заслуговує зсув ядра традиційного екологічного дискурсу з наукового до медійного дискурсу в його Мережевому відповіднику, що, на нашу думку, зумовлено спрямованістю на масового адресата. Причому науковий дискурс в екологічному Інтернет-дискурсі становить найближчу периферію, оскільки, оперування науковими термінами та фактами значно полегшує вплив на суспільну свідомість.

Таким чином, ми бачимо, що в умовах Інтернет-спілкування традиційні типи екологічного дискурсу та мовленнєві жанри, в яких вони реалізуються, не зникають, а значно розширюють свій діапазон. Всі зазначені жанри різняться специфічними мовними та структурними особливостями, але переслідують єдину мету – змінити взаємини людини і природи на такі, що уможливлють задоволення потреб людини та збереження природних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Вжещ Я. Л. Інтернет-дискурс: проблема визначення поняття, особливості структури / Я. Л. Вжещ. – К.: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – №14(249), 2012.– С.15-19

2. Галичкіна Е. Н. Специфіка комп'ютерного дискурсу на англійському і російських мовах (на матеріалі жанру комп'ютерних конференцій): дис...канд. філол. наук: 10.02.20 / Елена Николаевна Галичкіна. – Астрахань, 2001. – 212 с.

3. Лукашенко Н. Г. Іспаномовний Інтернет-дискурс: комунікативно-прагматичний та лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі форумів з проблематики родинних стосунків): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук: спец. 10.02.05 "Романські мови" / Н. Г. Лукашенко. – Київ. – 2006. – 22 с.